

Vállalkozások demográfiája, 2015

Tartalom

Bevezetés	1
Működő vállalkozások	1
Új vállalkozások	3
Az új vállalkozások túlélése	3
Megszűnt vállalkozások	4
Módszertan	5

Bevezetés

2014-ről 2015-re az előző évi meghaladó mértékben, 2,6%-kal nőtt a működő vállalkozások száma. A bővülést az egyéni vállalkozók számának 6,4%-os növekedése eredményezte, miközben a társas vállalkozások száma 0,2%-kal kevesebb lett.

A működő vállalkozások 56,7%-a társas formában, 43,3%-a egyéni vállalkozóként folytatott gazdasági tevékenységet.

A legtöbb vállalkozás a kereskedelem, gépjárműjavítás és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén működött.

A korábbi évekhez hasonlóan szinte minden vállalkozás 50-nél kevesebb főt foglalkoztatott.

A vállalkozások székhely szerinti területi megoszlása az első, 1999. évi felmérés óta alig változott, bár kismértékű eltolódás megfigyelhető Közép-Magyarország irányába.

2015-ben ezer lakosra átlagosan 68 működő vállalkozás jutott.

Az új vállalkozások száma 11,6%-kal több volt, mint az előző évben. Mind a társas vállalkozások, mind az egyéni vállalkozók esetében nőtt az újonnan gazdasági tevékenységet kezdők száma.

A társas vállalkozások túlélési képessége erősebb: a 2010-ben indultak 45, míg az egyéni vállalkozóknak csupán 27%-a működött 5 évvel később.

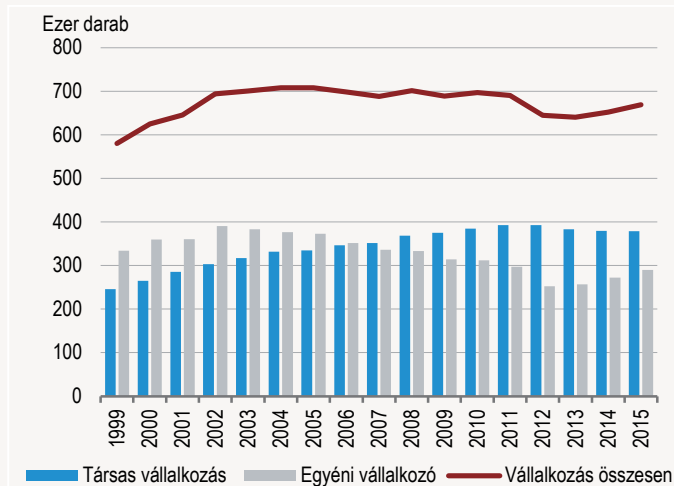
A pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozók körében a legnagyobb a fluktuáció. Mind az induló, mind a megszűnő vállalkozások aránya e területen a legmagasabb.

2013-ban 23,5%-kal kevesebb vállalkozás fejezte be tevékenységét, mint az előző évben, így a megszűnt vállalkozások¹ működő vállalkozásokon belüli aránya jelentősen csökkent.

Működő vállalkozások

A működő vállalkozások száma 2015-ben mintegy 669 ezer volt, ez 379 ezer társas vállalkozásból és 290 ezer egyéni vállalkozóból tevődött össze. A vizsgált időszakban a társas vállalkozások száma hétszázalal csökkent, míg az egyéni vállalkozók száma 17,5 ezerrel nőtt az előző évihez képest. Összességében a 2011–2013. évi mérséklődés után 2014-ben és 2015-ben is tovább emelkedett a működő vállalkozások száma: 12, illetve 17 ezerrel.

1. ábra
A működő társas és egyéni vállalkozások számának alakulása

A társas vállalkozások héttizedét a korlátolt felelősségű társaságok, további több mint egynegyedét a betéti társaságok tették ki. A korlátolt felelősségű társaságok számának – az ezredfordulótól folyamatos – emelkedése 2013-ban átmenetileg megtorpant, de számuk 2014-ben ismét emelkedett. A bővülés folytatódott 2015-ben is, mértéke 0,7% volt, 0,5 százalékponttal meghaladta az egy évvel korábbit. A részvénytársaságok számának évek óta tartó növekedése tovább folytatódott, 2015-ben 3,6%-kal nagyobb volt az előző évinél. A betéti társaságok és a közkereseti társaságok száma – a korábbi évek tendenciájának megfelelően – továbbra is csökkent, 2,8, illetve 6,7%-kal.

Miközben a társas vállalkozások száma – 2000 és 2011 között – évről évre emelkedett, az egyéni vállalkozóké az 1999–2002 közötti időszakot jellemző növekedés után 2012-ig folyamatosan kevesebb lett. 2013 óta viszont számuk újra nőtt, 2015-ben 6,4%-kal meghaladta az előző évi.

A korábban említett folyamatok eredményeképpen a társas vállalkozások részaránya 2012-ig folyamatosan emelkedett az egyéni vállalkozókkal szemben. 2012-ben a társas vállalkozások összes vállalkozáson belüli aránya már 60,9% volt, ez az arány 2015-ben 56,7%-ra mérséklődött.

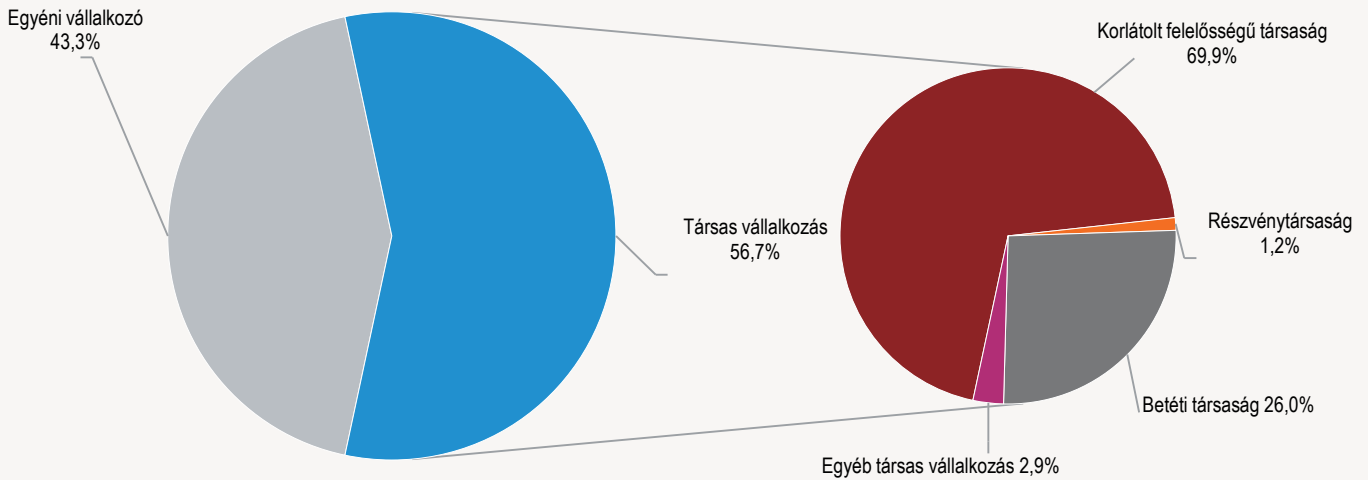
Az egyéni vállalkozók 53%-a főfoglalkozásúként, 39%-a mellékfoglalkozásúként, 8%-a nyugdíjasként végezte tevékenységét. A fő- és mellékfoglalkozásúak száma emelkedett (7,1, illetve 7,9%-kal), a nyugdíjas egyéni vállalkozók száma viszont 4,3%-kal csökkent.

2015-ben, az előző évihez hasonlóan, a működő vállalkozások 99,2%-a 50 főnél kisebb létszámot foglalkoztató kisvállalkozás volt (ezen belül a 10 főnél kevesebb foglalkoztatottat alkalmazó mikrovállalkozások aránya 94,9%, ez a megoszlás az Európai Unió legtöbb tagországára is jellemző). Az 50–249 fős közép-vállalkozások részaránya 0,7, a legalább 250 fős nagyvállalatoké csupán 0,1% volt.

¹ Valódi megszűnő vállalkozások. Lásd: Megszűnt vállalkozások.

2. ábra

A működő vállalkozások megoszlása, 2015

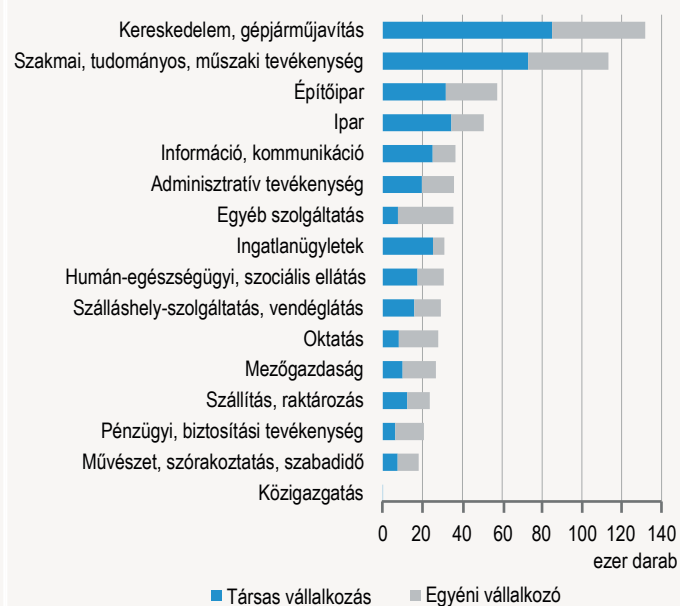
A 250 fős és afeletti létszámú nagyvállalkozások kivételével minden létszám-kategóriában emelkedett a vállalkozások száma, a legnagyobb mértékben a 10–19 főt foglalkoztatók körében (7,8%), de 5% feletti bővülés volt az 5–9 és a 20–49 fős létszám-kategóriákban is.

A vállalkozások főtevékenység szerinti megoszlása 2015-ben nem változott jelentős mértékben az előző évekhez képest. A legtöbb vállalkozás továbbra is a kereskedelem, gépjárműjavítás területén működött (19,7%), ezt követte a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (17,0%), az építőipar (8,6%) és az ipar (7,6%).

A pénzügyi, biztosítási tevékenység és a szálláshely-szolgáltatás kivételével a többi gazdasági területen emelkedett a működő vállalkozások száma. A legjelentősebb bővülés a mezőgazdaságban (11,8%), az egyéb szolgáltatás (7,8%) és a művészet, szórakoztatás (6,6%) területén következett be.

3. ábra

A működő vállalkozások főtevékenységenkénti összetétele, 2015

A vállalkozások székhely szerinti területi megoszlása az első, 1999. évi felmérés óta alig változott. Közép-Magyarország részesedése kiugróan magas, 41,7% volt, a többi régióban ez az arány 8,0 és 11,5% között mozgott. Közép-Magyarország jelentős részesedését a társas vállalkozások rendkívül magas arányának köszönhetjük, ami az ország fővároscentrikus gazdaságával, valamint infrastruktúrájával magyarázható. A társas vállalkozásoknak több mint felét Közép-Magyarországon, a többi régióban 6,5-9,2%-ukat tartották nyilván. Az egyéni vállalkozóknál a megoszlás sokkal kiegyenlítettebb: Közép-Magyarország 28%-os részesedését a többi régió 10–15%-kal követte.

2015-ben minden megyében és régióban nőtt a működő vállalkozások száma. A legnagyobb bővülést Szabolcs-Szatmár-Bereg (4,3%), Pest (4,0%), valamint Bács-Kiskun megyében tapasztaltuk (3,2%).

A járásközül a vizsgált évben kiemelkedett a Csengeri és a Fehérgyarmati járás vállalkozói számának dinamikus emelkedésével (11,2, illetve 9,1%). (Ugyan a legnagyobb bővülés az Enyingi járásban volt, ám ennek háttérben a járási területek illetékességi területének változása áll. 2014. december 31-ével megszűnt a Polgárdi járás. Az érintett települések részben az Enyingi, illetve a Székesfehérvári járáshoz kerültek.) A legnagyobb mértékű csökkenés a Sellyei és a Makói járásban következett be (3,7, illetve 1,8%).

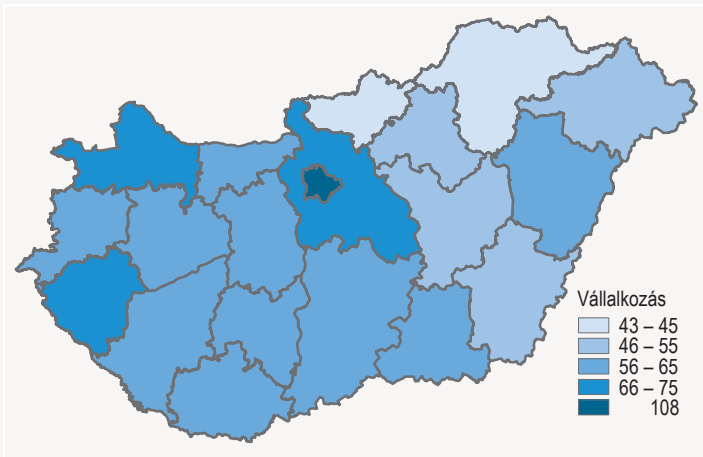
2015-ben országos átlagban 68 működő vállalkozás jutott ezer lakosra, ez a mutató Közép-Magyarországon 93, a Dunántúlon 62, az Alföld és Észak nagyregióban 53 volt. A járásközül budapesti kerületek vezettek, azok közül is kiemelkedett az V. kerület, ahol 276 működő vállalkozás jutott ezer lakosra. Budapest mellett magas volt a vállalkozási aktivitás a fővárosi agglomeráció és a Balaton vonzáskörzetének járásaiiban. A Budakeszi (113), a Szentendrei (98) és a Balatonfüredi (98) járásokban volt a legmagasabb a vállalkozások lakosságszámhoz viszonyított aránya. Változatlanul a legelmaradottabb járás ebben a tekintetben a Cigándi, 16 vállalkozással.

A gyorsan növekvő vállalkozások² száma 2015-ben 4026, az összes vállalkozáson belüli arányuk 0,60% volt. Ez az arány évről évre növekedett, 2010-ben még 0,42% volt. A legnagyobb arányban az ipar (2,15%) és a szállítás (1,50%) területén találtunk gyorsan növekvő vállalkozásokat. A megyék közül kiemelkedett Komárom-Esztergom (0,81%) és Bács-Kiskun megye (0,67%), valamint Budapest (0,67%).

² Gyorsan növekvő vállalkozások alatt azon szervezeteket értjük, amelyek az alkalmazottaik számában a tárgyévet megelőző három évben 10%-nál magasabb éves átlagos növekedést értek el. A vizsgálatot a 10 vagy annál több főt alkalmazó vállalkozások esetében végeztük el.

4. ábra

Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma megyénként, 2015

Új vállalkozások

2015-ben 76 227 valódi új vállalkozás kezdte meg tevékenységét, 11,6%-kal több, mint egy évvel korábban.³ Mind az új társas vállalkozások, mind az új egyéni vállalkozók száma emelkedett az előző évihez képest: 8,6, illetve 13,4%-kal. Az újonnan indult vállalkozások aránya az összes működő vállalkozáson belül – 0,9 százalékponttal meghaladva a 2014. évi – 11,4% volt.

A társas vállalkozások között az új vállalkozások aránya 7,3% volt, 0,6 százalékponttal több, mint 2014-ben. Az egyéni vállalkozóknál ez az arány – az előző évi 15,8%-ról – 16,8%-ra nőtt. A korábbi évekhez hasonlóan a gazdasági társaságok körében a korlátolt felelősségű társaságoknál volt a legmagasabb (8,3%) és a közkereseti társaságoknál a legalacsonyabb (3,1%) az induló vállalkozások aránya.

Jelentősen növekedett – bár még így is viszonylag alacsony – az új vállalkozások aránya 2013–2015-ben a betéti társaságok esetében. Ez a dohányboltok 2013. július 1-jei indulásával magyarázható, ugyanis dohánykereskedelmi tevékenységet vagy egyéni vállalkozó, vagy olyan gazdasági társaság folytathat, amelynek legalább egy természetes személy tagja korlátlan felelősséggel tartozik a társaság kötelezettségeiért.

1. tábla

Az új vállalkozások aránya a működők százalékában

Gazdálkodási forma	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Társas vállalkozás	9,7	10,1	8,2	7,6	6,7	7,3
Ebből:						
korlátolt felelősségű társaság	14,1	14,2	11,1	9,1	8,0	8,3
részvénytársaság	5,7	7,7	6,8	6,1	6,2	7,0
betéti társaság	2,0	1,7	1,7	4,0	3,2	4,4
Egyéni vállalkozó	10,4	9,9	9,8	14,4	15,8	16,8
Vállalkozás összesen	10,0	10,0	8,8	10,3	10,5	11,4

A működésüket kezdő új társas vállalkozások száma a szövetkezetek kivételével emelkedett. Betéti társaságból 30,6, részvénytársaságból 17,1, korlátolt felelősségű társaságból 5,0%-kal több kezdte meg a gazdasági tevékenységét 2015-ben, mint egy évvel korábban.

Egy vállalkozás beindításánál lényeges szempont az alapítás egyszerűsége, a bejegyzéshez szükséges tőke összege, valamint a felelősségvállalás

mértéke. A korlátolt felelősségű társaságként indult új vállalkozások számának a tárgyidőszakot megelőző három évben történt visszaesése egyrészt a 2012-ben bevezetett szigorúbb cégalapítási jogszabályokkal magyarázható, valamint azzal, hogy az új Polgári Törvénykönyv hatálya lépésével (2014. március 15.) ismét 3 millió forintra emelkedett az induló tőrsztoke. A regisztrált korlátolt felelősségű társaságok állományában megmutatkozott, hogy a bejegyzések száma ezen törvényi változások hatására csökkent. Ugyanakkor a bejegyzés évében a szervezeteknek csak alig több mint fele kezd meg gazdasági tevékenységét. A 2015-ben valódi új vállalkozásnak minősülő korlátolt felelősségű társaságok (22 060) mindössze 52%-ának volt az alakulás időpontja tárgyévi.

Az új vállalkozások szinte kizárólag (99,9%-ban) kisvállalkozásokként kezdtek a működésüket, a középvállalkozások aránya 0,1% volt, és a korábbi évekhez hasonlóan továbbra is csekély (2015-ben mindössze 4 volt) a legalább 250 foglalkoztatottal indított vállalkozás. A mikro- és kisvállalkozások létszám-kategóriáiban emelkedett, ezzel szemben az 50 fő fölötti középvállalatok és a nagyvállalatok kategóriáiban csökkent a működésüket kezdők száma.

2015-ben az új vállalkozások a legnagyobb hányadban a pénzügyi, biztosítási tevékenységben (20,6%), a mezőgazdaságban (20,2%), továbbá az egyéb szolgáltatásban (16,5%) fordultak elő a működő vállalkozásokon belül. Ez az arány az iparban (8,0%) és az egészségügyben (8,2%) volt a legalacsonyabb.

A több mint 76 ezer új vállalkozás 16,0%-a a kereskedelem, gépjárműjavítás, 15,1%-a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén kezdte meg gazdasági tevékenységét. A legkevésbé vállalkozást az egészségügy és a művészetek, szórakoztatás ágakban indították.

Az új vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya régióként 10,3 és 12% között alakult. A megyék közül – az előző évekhez hasonlóan – kiemelkedett Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (12,6%), míg a rangsor végén Zala megye (9,9%) állt.

Az új vállalkozások negytedede Közép-Magyarországon, 7,5–11,8%-a a többi régióban kezdte meg működését 2015-ben.

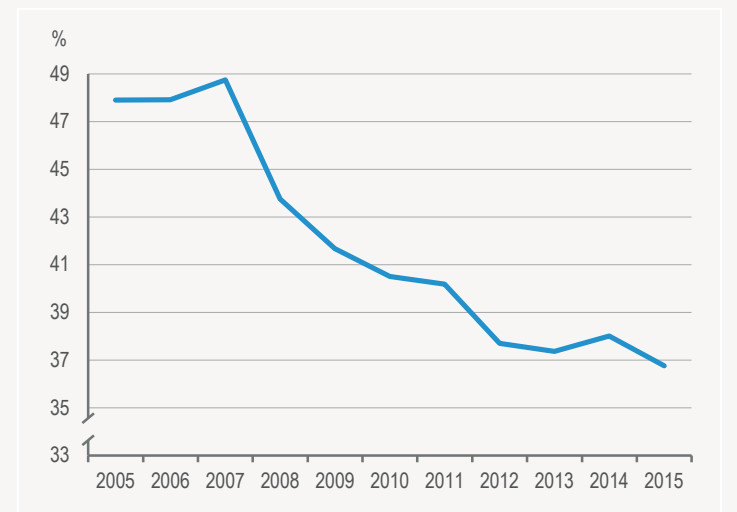
Az új vállalkozások túlélése

A vállalkozások túlélésének vizsgálatokor a 2010-ben újak minősülő vállalkozások életpályáját követtük 2015-ig. A 2010-ben gazdasági tevékenységet kezdett 69 903 vállalkozás 36,7%-a működött még 2015-ben is.

A valódi új vállalkozások öt éves túlélési rátájának vizsgálatához már viszonylag hosszú adatsor áll rendelkezésünkre. A mutató 2005–2007-ben 48–49% körül alakult, 2008–2009-re visszaesést tapasztaltunk, és a csökkenés kisebb mértékben ugyan, de folytatódott 2013-ig. 2014-ben átmenetileg emelkedett a mutató, de 2015-ben ismét kismértékben mérséklődött.

5. ábra

Vállalkozások öt éves túlélési rátája

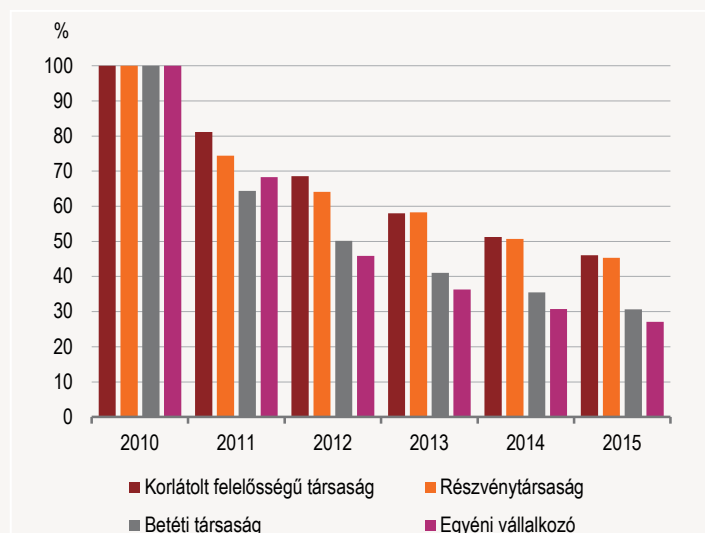

³ Valódi új vállalkozás, amely a megelőző két évben nem számított működő vállalkozásnak, és nincs jogelődje. A továbbiakban a valódi új vállalkozásokat új vállalkozásnak nevezzük.

A társas vállalkozások túlélési képessége erősebb: a 2010-ben alakult 37 373 társas vállalkozás 45,1, míg a 32 524 egyéni vállalkozó 27,1%-a tevékenykedett 2015-ben is. A gazdasági társaságok között az 5 évet túlélő szervezetek aránya a korlátozott felelősségű társaságok és a részvénytársaságok esetében volt a legmagasabb (46,0, illetve 45,3%), és a betéti társaságok körében a legalacsonyabb (30,7%). Ennél is alacsonyabb öt éves túlélési rátával rendelkeznek a szövetkezetek (26,4%).

6. ábra

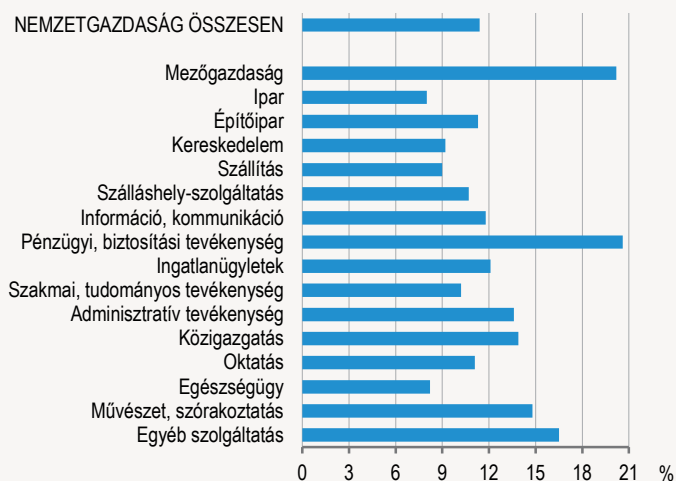
A 2010-ben újként minősülő vállalkozások túlélési rátája főbb gazdálkodási formák szerint

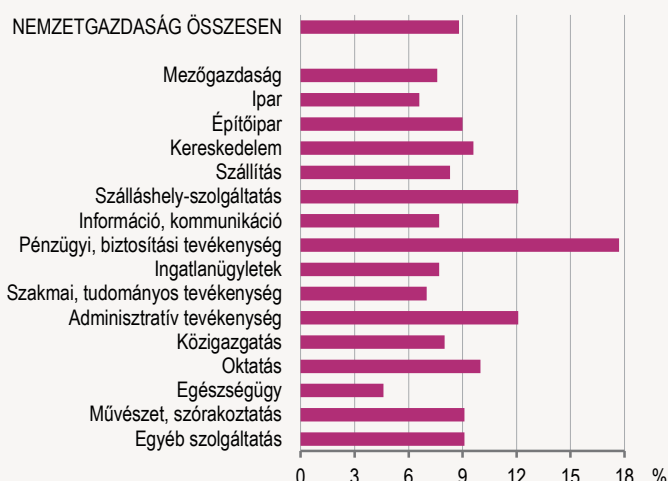
A legmagasabb túlélési arányt továbbra is az egészségügyi, szociális ellátás (59,1%) területén találtuk, de az átlagot jóval meghaladó volt még a mezőgazdaság (46,9%), az ipar (45,3%) és az információ, kommunikáció (47,9%) gazdasági ágakban is. A korábbi évekhez hasonlóan a pénzügyi, biztosítási tevékenység vállalkozásainak túlélési képessége volt a legalacsonyabb, csupán 16,6%-uk működött még az alakulásukat követő ötödik évben is. Ebben a szektorban már az első évet túlélő vállalkozások aránya is jelentősen elmaradt a többi ágazathoz képest. Míg az összes vállalkozás egy éves túlélési rátája átlagosan 75%, addig a pénzügyi, biztosítási területen – elsősorban a kiegészítő tevékenységet, pl. biztosítási ügynöki tevékenységet végző egyéni vállalkozások alacsony túlélőképessége hatására – csupán 54%-a tevékenykedett az alakulást követő évben is.

Az új és megszűnt vállalkozások működőkön belüli aránya

Új vállalkozás, 2015

Mezőgazdaság

4 A továbbiakban a valódi megszűnt vállalkozásokat megszűnt vállalkozásnak nevezzük.

A vállalkozások öt éves túlélési rátájában nem mutatkozott jelentős eltérés a régiók tekintetében, de a gazdasági fejlettségbeli különbségek jelentettek. Közép-Magyarországon volt a legmagasabb a ráta (38,3%), de átlag feletti a Dél-Alföldön (37,8%), az Észak-Alföldön (37,6%) és a Nyugat-Dunántúlon (37,5%) is. A többi régióban ez a mutató 32–34% között mozgott. A megyék tekintetében Hajdú-Bihar megye új vállalkozásai rendelkeztek a legjobb túlélési rátával (39,6%), míg a Tolna megyeiek a legrosszabbal (29,9%).

Megszűnt vállalkozások

Valódi megszűnt vállalkozásoknak tekintjük azokat a vállalkozásokat, amelyek a tárgyévét követő két évben nem jelennek meg a működő szervezetek között, és tevékenységüket nem folytatja jogutód sem. A 2014. év előzetes adata az utolsó rendelkezésre álló adat, amelyet a 2015. év információi alapján állapítottunk meg. A 2014. évi adatok a 2016. év lezárása és feldolgozása után lesznek véglegesek.⁴

2013-ban a végleges adatok szerint 56 487 vállalkozás szűnt meg, 23,5%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A továbbiakban ezt az évet tekintjük elemzésünk tárgyidőszakának. A megszűnt vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya 8,8% volt, ez az arány 2,7 százalékpontos csökkenést jelent a 2012. évihez képest.

2013-ban a megszűnt társas vállalkozások működőkön belüli aránya 7,6% volt. Az egyéni vállalkozások kevésbé bizonyultak stabilnak, körükben a megszűntek hányada 10,7%-ot tett ki. 2013-ban a megszűnt vállalkozások aránya minden gazdálkodási formában csökkent.

2. tábla

A megszűnt vállalkozások aránya a működők százalékában

Gazdálkodási forma	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ⁺
Társas vállalkozás	7,9	8,3	8,4	9,5	7,6	8,9
Ebből:						
korlátozott felelősségű társaság	8,5	9,0	8,8	9,9	8,0	9,2
részvénytársaság	4,4	5,2	5,0	4,9	4,3	5,6
betéti társaság	7,3	7,3	7,8	8,7	6,7	8,4
Egyéni vállalkozó	10,8	13,6	21,1	14,5	10,7	11,9
Vállalkozás összesen	9,2	10,7	13,9	11,5	8,8	10,2

+ Előzetes adat.

7. ábra

A megszűnt vállalkozások aránya a kisvállalkozásoknál 8,9, ezen belül a mikrovállalkozásoknál 9,2% volt. A közép vállalkozások 1,8 és a nagyvállalkozások 0,5%-a szűnt meg 2013-ban. A 56,5 ezer megszűnt vállalkozás 99,9%-a kis-, 0,1%-a közép vállalkozás volt, emellett 4 nagyvállalkozás tartozott közéjük.

A megszűnések aránya az előző évekhez hasonlóan a pénzügyi, biztosítási tevékenység területén volt a legmagasabb (17,7%), ahol a legnagyobb mozgást tapasztaltuk mind az induló, mind a megszűnő vállalkozásoknál. Arányában a legkevesebb vállalkozás az egészségügyi, szociális ellátásban szűnt meg (4,6%).

A 2013-ban megszűnt vállalkozások 22,4%-a a kereskedelem, gépjárműjavítás, 13,2%-a a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység és 7,4%-a az adminisztratív tevékenység területén működött. A legkevesebb vállalkozás az egészségügy, a művészetek, szórakoztatás és a mezőgazdaság nemzetgazdasági ágakban szűnt meg.

A megszűnt vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya régióként 8,0 és 9,8% között mozgott. A megyék közül kiemelkedett Nógrád megye (10,7%), míg a legkedvezőbb mutatószámmal Győr-Moson-Sopron megye rendelkezett, ahol a működő vállalkozások 7,8%-a szűnt meg 2013-ban.

Módszertan

A vállalkozások demográfiája felmérés az Eurostat harmonizált adatgyűjtése alapján összehasonlítható adatokat biztosít az Európai Unió és az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) tagállamainak vállalkozásairól.

A harmonizált adatgyűjtés megvalósításához az Eurostat egységes, valamennyi résztvevő ország által alkalmazott módszertant dolgozott ki. Az egységes módszertan alapján készített vállalkozásdemográfiai adatgyűjtés a működő vállalkozásokról, az új és megszűnt vállalkozásokról, valamint az új vállalkozások túléléséről szolgált összehasonlítható adatokat.

A vállalkozásdemográfiai adatgyűjtés a piacorientált gazdasági szervezetek adataival foglalkozik. A KSH a módszertani előírások szerint a társas vállalkozásokat, illetve az egyéni vállalkozókat vonta be a megfigyelési körbe. A felmérés nem terjed ki az adószámmal rendelkező magánszemélyekre, a költségvetési és a nonprofit szervezetekre.

A vállalkozásdemográfia adatai statisztikai vagy adóforrásokból utólag beszerzett adatok, ezért előállításuk és feldolgozásuk rendkívül időigényes.

A gazdasági szervezetek számának változásában mindig nyomon követhetők a törvényi változások. 2014. március 15-én hatályba lépett az új Polgári Törvénykönyv (2013. évi V. törvény), amelynek bevezetése szükségessé tette a gazdálkodási formák besorolása (GFO) megváltoztatását. A legjelentősebb változás, hogy a betéti társaságok és a közkereseti társaságok a jogi személyiségű vállalkozások közé kerültek, valamint a nonprofit betéti társaságok és nonprofit közkereseti társaságok – hasonlóan az előbbiekhöz – bekerültek a jogi személyiséggel rendelkező nonprofit szervezetek közé.

Jelen kiadványunk már a legújabb GFO-besorolás alapján készült, ezért egyes gazdálkodási forma kategóriák adatai eltérnek a már korábban, a megelőző GFO-besorolás alapján publikáltaktól.

További információk, adatok

(linkek):

[Táblázatok](#)
[Táblák \(STADAT\)](#)
[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu
[Lépjön velünk kapcsolatba!](#)
Telefon: (+36-1) 345-6789
www.ksh.hu